

NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF 7 - NOVEMBER 2022

Vragen naar aanleiding van deze nieuwsbrief kun je ons [mailen](#). Meer informatie is te vinden op onze [website](#).

SPREUK VAN DE MAAND

Wij waren thuis zo arm, dat ik 35 jaar was voor ik mijn 16e verjaardag kon vieren.

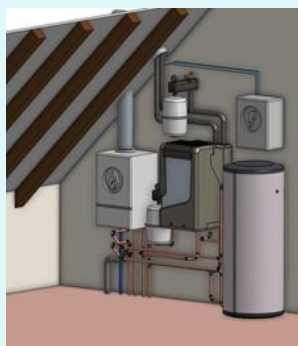
ENERGIEARMOEDE OF ENERGIENOED

Mensen die in energiearmoede leven hebben een te laag inkomen om hun energierekening te betalen. Er zijn dan extreme maatregelen nodig om betaalproblemen te voorkomen, zoals: verwarming niet aanzetten, winterkleding aantrekken in huis en niet meer douchen.

[lees verder](#)

WARMTEPOMP

De beste stap bij verduurzaming van verwarming en warm tapwater is: volledig van het gas af, door installatie van een warmtepomp. Er kunnen echter goede redenen zijn om als tussenstap een hybride warmtepomp te installeren.

[lees verder](#)

ZONNEPANELEN RECYCLEN

Eerder dan verwacht worden zonnepanelen vervangen. Er is nu al een toestroom van afgedankte zonnepanelen op gang gekomen. Hoe gaan we om met het recyclen en verwerken van afgedankte zonnepanelen?

[lees verder](#)

ENERGIEARMOEDE/NOOD IN NEDERLAND

Hoeveel energiearmoede/nood is er in Nederland?

Uit de cijfers blijkt dat circa 550.000 huishoudens in Nederland op dit moment energiearm zijn. Dat is ongeveer 7% van alle huishoudens. Deze huishoudens hebben enerzijds een laag inkomen en anderzijds óf hoge energiekosten óf een woning met een energetisch lage kwaliteit dus slecht geïsoleerd.

De overheid gaat een energieplafond instellen wat is dit en hoe werkt het?

Het idee achter het prijsplafond is dat er een maximaal tarief komt voor energie voor een gemiddeld huis. Er wordt gerekend met een tarief van 1,45 euro per m³ gas en 0,40 euro per kWh stroom. Dit tarief geldt tot een bepaald verbruik. De overheid gaat uit van het een verbruik van 2900 kWh stroom en 1200 m³ gas per jaar.

Is er een armoedegrens in Nederland?

De armoedegrens in Nederland ligt op 1090 euro voor alleenstaande, 1660 euro voor eenoudergezin met twee minderjarige kinderen, 1530 euro voor een paar en 2080 euro voor een paar met twee minderjarige kinderen. Iets meer dan één miljoen mensen leven in Nederland onder de armoedegrens.

Wat is een laag inkomen?

Een laag inkomen is een inkomen dat niet hoger is dan 120% van het sociaal minimum. Dit houdt in dat de maximale nettobedragen per huishouden als volgt zijn: Voor alleenstaanden of alleenstaande ouders van 21 jaar en ouder is het maximale nettobedrag € 1322,18 per maand (inclusief vakantietoeslag);

Wie krijgt 500 euro energietoeslag?

Inwoners met een laag inkomen krijgen eind oktober 2022 een extra energietoeslag van 500 euro. Het bedrag komt bovenop de eerdere energietoeslag van 1300 euro. De energietoeslag is bedoeld om huishoudens met een laag inkomen deels te compenseren voor de gestegen energieprijzen.

Armoede in Nederland neemt toe

Het aantal mensen dat tijdelijk of langdurig in armoede leeft, groeit. De voedselbank helpt de mensen die het financieel echt even niet redden door ze tijdelijk te voorzien van voedselpakketten.

Soorten armoede

Er zijn verschillende soorten armoede. We spreken in Nederland over absolute armoede als mensen leven onder de lage-inkomensgrens en bijvoorbeeld niet beschikken over (gezond) voedsel, huisvesting, toegang tot gezondheidszorg (zoals een zorgverzekering) of geen mogelijkheden hebben om verder te leren. Relatieve armoede verwijst naar de levensomstandigheden van een individu of groep in verhouding met zijn/haar omgeving. Sociale armoede betekent dat mensen niet mee kunnen doen aan het normale maatschappelijk leven, omdat er geen geld is voor een sportclub, voor schoolactiviteiten, een uitstapje van de bejaardenvereniging of bijvoorbeeld voor internet.

Wat zijn de oorzaken van armoede in Nederland?

Armoede in Nederland kan allerlei oorzaken hebben. Denk aan veranderingen in iemands leven met grote financiële gevolgen, zoals een scheiding of faillissement. Ook persoonlijke factoren zoals een chronische ziekte of een licht verstandelijke beperking, stijgende kosten voor levensonderhoud, werk dat te weinig betaalt om van te kunnen leven of een te hoog bestedingspatroon kunnen voor armoede zorgen.

Armoederisico relatief groot in handel, vervoer en horeca

Zelfstandigen kennen een relatief grote spreiding in armoederisico. ZZP'ers spannen in dit opzicht de kroon. Het

armoederisico van ZZP'ers varieerde in 2018 van 1,7 procent in de financiële dienstverlening tot 11,7 procent in de bedrijfstak cultuur, recreatie en overige dienstverlening en 12,0 procent in handel, vervoer en horeca. Laatstgenoemde sectoren zitten nu in de hoek waar door corona de meeste klappen vallen.

Wat zijn de gevolgen van armoede in Nederland?

De gemeenten helpen mensen in armoede, zodat zij mee kunnen blijven doen in de samenleving. Als onderdeel van armoedebestrijding in Nederland geeft het kabinet gemeenten extra geld om armoede bij inwoners aan te pakken en hulp te bieden bij schulden. De gevolgen van armoede zijn namelijk groot. Er is minder kans op een opleiding en het heeft invloed op de woonsituatie en gezondheid. Naast schaamte en stress kunnen sociaal isolement, eenzaamheid en depressies een gevolg zijn van armoede.

Energiearmoede ook de voedselbank kan hulp bieden

Ben of ken je iemand die in armoede leeft en ben je benieuwd of zij in aanmerking komen voor een voedselpakket van Voedselbank? Check of zij in aanmerking komen en waar de voedselbank in jouw buurt is. **bel ons op: 088-5435435**

Energiearmoede en vrijwilligerswerk

Denk je dat het niet zoveel uitmaakt of er wel of geen vrijwilligerswerk bestaat? Je zult versteld staan, want Nederland kan echt niet zonder. Veel organisaties zijn afhankelijk van vrijwilligers, zoals de sportvereniging of het buurthuis. Vrijwilligers dragen bij aan een sociale buurt, wijk, dorp of stad. Zonder hen kan de samenleving niet optimaal draaien. Waar zou de wereld zijn zonder vrijwilligers? De contributie van een sportclub gaat omhoog waardoor niet alle leden het meer kunnen betalen. Ook veel activiteiten en projecten zijn niet meer mogelijk. Of denk aan de mensen die iets doen voor eenzame ouderen, als dat wegvalt is hun leven nog minder leuk. Ook Zoeterwoude Duurzaam 2030 en Zoeterwoude.TV wordt volledig gedraaid door vrijwilligers.

5 redenen om te kiezen voor vrijwilligerswerk

Als vrijwilliger doe je niet alleen goed, het levert je ook veel op:

- Je ontwikkelt je kennis en vaardigheden. Dat staat goed op je CV en vergoot je werkervaring en kan zelfs leiden tot een nieuwe vaste baan.
- Je leert waar je goed in bent en waar je passie ligt.
- je ontmoet nieuwe contacten en wie weet maak je zelfs nieuwe vrienden.
- Je doet goed: je zet je in voor een initiatief dat je belangrijk vindt en zorgt er mede daardoor voor dat het initiatief van de grond komt of blijft bestaan.
- Je staat positiever in het leven: wetenschappers tonen aan dat vrijwilligerswerk leidt tot minder stress en een hogere tevredenheid.

HYBRIDE WARMTEPOMP

Rudy Grevers geeft een presentatie over All-Electric Ready aan de pers. (Foto: Tjapko de Heus/Alklima)

De weg naar verduurzaming

Hybride warmtepompen zijn een tussenstap naar solide verduurzaming. Dat is de breed gedragen visie onder experts in verduurzaming en in de installatiebranche. Niet alleen omdat woningeigenaren die eraan

beginnen uiteindelijk bij All-Electric zullen uitkomen, maar ook omdat men in de toekomst steeds vaker direct voor All-Electric zal kiezen.

Zoeterwoude Duurzaam 2030 heeft een stappenplan ontwikkeld om op een logische en gestructureerde wijze te

gaan verduurzamen. In deze aanpak is de eerste stap om ervoor te gaan zorgen dat er zo weinig mogelijk warmte 'lekt' uit een woning, met andere woorden: goed isoleren van vloeren, (spouw)muren, dak en alle ramen en kozijnen. Immers, de beste energie, is de energie die je niet nodig hebt. Zodra je een goed geïsoleerde woning hebt, kun je met alleen een warmtepomp gaan verwarmen en warm tapwater maken. Een warmtepomp in een woning, die nog niet goed is geïsoleerd, levert veelal niet voldoende capaciteit om te verwarmen en warm tapwater in de gewenste hoeveelheid te maken. Men bespaart natuurlijk wel op de gasrekening, maar een heel huis isoleren is een relatief dure stap om in één keer te zetten en heeft een behoorlijke doorlooptijd. Zeker in een periode waarin iedereen moet wennen aan een fors hogere gasprijs (en de experts verwachten niet dat de gasprijs weer zo laag wordt als in het verleden), kan besparing op gas zich in een hoge populariteit verheugen. Daarom lijkt in bepaalde situaties een hybride warmtepomp een mooie tussenstap, omdat die op een relatief eenvoudige wijze kan worden geïmplementeerd in bestaande huizen. Een andere reden kan zijn, dat er nog een redelijk nieuwe gasketel aanwezig is en het dan ook niet erg duurzaam is om deze versneld af te schrijven en vervangen.

Warmtepomp met voldoende capaciteit

Als deze weg van de geleidelijkheid wordt bewandeld, zal na het plaatsen van een warmtepomp de gasketel nog moeten bijspringen en warm tapwater blijven maken, met andere woorden er is sprake van een hybride warmtepomp. Tegelijk kunnen de bespaarde kosten voor gas worden ingezet om de woning stapsgewijs beter te isoleren en zo in de loop van enkele jaren de situatie te bereiken dat alleen een warmtepomp voldoende is voor **alle** warmtebehoefte in de woning. Dan is het dus cruciaal dat de warmtepomp waarmee aanvankelijk wordt gestart in hybride opstelling, voldoende capaciteit heeft om in een goed geïsoleerde woning voor verwarming en warm tapwater te zorgen. Daar spelen ondertussen enkele leveranciers op in met **All-Electric Ready** producten. Met andere woorden: in het All-Electric Ready-concept komt bij de gasketel een warmtepomp die voldoende capaciteit heeft om de woning op termijn, na eventuele aanpassingen, ook zonder gasaansluiting voldoende warm te krijgen en van warm tapwater te voorzien.

Doorpakken naar all-electric

All-Electric Ready kan worden gezien als tegenhanger van een klassiek hybrideconcept waarbij een warmtepomp wordt gekozen met een capaciteit die te klein is om monovalant te functioneren in verwarmingsbedrijf, en ook om warm tapwater te bereiden. Als het buiten kouder wordt, dan slaat op een gegeven moment de warmtepomp af en neemt de gasketel het over. Het vermogen van zo'n warmtepomp is te klein voor All-Electric. Als een woningeigenaar na wat aanpassingen aan de schil alsnog besluit om van het gas af te gaan, moet er een nieuwe warmtepomp met een groter vermogen komen. Dat is natuurlijk zonde. Daarom kiezen verschillende fabrikanten voor een andere weg, met een volwaardige warmtepomp waarmee je kunt doorpakken naar All-Electric. Dat kan na twee, vijf of zelfs tien jaar.

Financieringsopties voor verduurzaming

Gelukkig bestaan er goede financieringsmogelijkheden voor het verduurzamen van woningen van particulieren, zoals de ISDE-subsidie en hypotheek met lagere rentes waar kosten voor de verduurzaming in kunnen worden meegenomen. Daarnaast is het regeringsbeleid erop gericht om in de nabije toekomst zoveel mogelijk van het gas af te gaan, met het oog op de gewenste onafhankelijkheid van Rusland en het tegengaan van het broeikas-effect.

Test met lagere afgiftetemperatuur

Of een bestaande woning met een gasketel ook met een warmtepomp kan worden verwarmd, kan worden bepaald door de afgiftetemperatuur van de gasketel op maximaal 50 °C in te stellen. Krijgt men de woning daarmee voldoende warm, dan is de warmtepomp mogelijk. Alle woningen gebouwd na 2000 zijn direct geschikt voor All-Electric. Misschien moet er her en der nog wat aan het afgiftesysteem gebeuren, maar de woningen zijn er klaar voor. Voor de overige woningen geldt: wat is er mogelijk om de energievraag terug te dringen? Tot slot is het belangrijk te beseffen dat dit kan worden bereikt door stapsgewijs goed te gaan isoleren. En nul-op-de-

meter is natuurlijk niet noodzakelijk; de meeste mensen kunnen met een normale energierekening wel leven.

Verschil met 'klassiek' hybride

Terug naar het All-Electric Ready-concept. De warmtepompen die bij voorbeeld Alklima hiervoor inzet, komen uit het Ecodan lucht/water-warmtepompprogramma van Mitsubishi Electric. Op het eerste gezicht lijken die niet veel af te wijken van de warmtepompen die bij de klassieke hybride oplossing worden gebruikt. Toch zijn er wel degelijk verschillen. Bij koud weer, als er meer van de warmtepomp wordt gevraagd, neemt het vermogen van veel hybride warmtepompen af ten opzichte van het nominale vermogen (bij A+7/W35) dat in de folder staat. Bij de All-Electric Ready warmtepompen blijft het vermogen gelijk of het neemt bij lagere buitentemperaturen zelfs toe ten opzichte van nominale condities. Dat is het verschil. Het is een keuze, die fabrikanten in de ontwerpfase maken.

Grotere besparing op gas

Veel warmtepompen die als hybride systeem worden gebruikt, hebben geen voorziening voor warm tapwater en legionellaspoeling. Warmtepompen met het All-Electric Ready-concept hebben dat wel. Het maken van warm tapwater met de warmtepomp kan voor een relevante besparing op de energierekening zorgen. Voor ruimteverwarming zal een hybride warmtepomp het gasverbruik uiteraard verlagen, maar wanneer ook warm tapwater wordt meegenomen, is het percentage besparing een stuk groter. Bij de huidige energiekosten kunnen All-Electric Ready oplossingen tegen de 30 procent voordeliger zijn dan een klassiek hybride systeem.

Thermisch bufferen als extra optie

Als het wegvallen van de kosten voor het vastrecht wordt meegerekend, is het percentage dat op kosten wordt bespaard nog hoger. Kosten worden ook bespaard door het wegvallen van onderhoud voor twee installaties; dat wordt er één. Verder kan elektriciteit die met eigen pv-panelen wordt opgewekt, worden aangewend voor het maken van warm tapwater. Als de salderingsregeling wordt aangepast, kan thermisch bufferen een belangrijke extra mogelijkheid worden. Al met al zorgen de extra besparingen ervoor dat de meerkosten van de grotere warmtepomp in het All-Electric Ready-concept in een paar jaar zijn terug te verdienen, afhankelijk van factoren zoals de gasprijs. Nog een belangrijk argument voor All-Electric Ready komt naar voren als ook circulariteit erbij wordt betrokken. Een te kleine warmtepomp al na vijf jaar – bij de overstap op All-Electric – vervuilen voor een grotere, is inderdaad niet circulair.

Breed palet aan warmtepompen

Voor het All-Electric Ready-concept heeft Alklima een breed palet aan warmtepompen beschikbaar: "we weten daarvan precies wat de vermogens en beschikbare aanvoertemperaturen bij verschillende buitentemperaturen zijn, en welke COP hierbij wordt behaald. Daardoor kunnen we een goede keuze maken voor de betreffende woning. Die keuze kan ook worden gemaakt op basis van het geluid (de ene warmtepomp is stiller dan de andere), regeltechnische mogelijkheden of de voorkeur voor een monoblock- of splitsysteem."

Uiteenlopende binnenopstellingen

De binnenopstellingen kunnen variëren. Er zijn opties voor alleen verwarmen, verwarmen en koelen, met een los boilervat, met aansluiting voor een zonneboiler, en compacter met een geïntegreerd boilervat in verschillende volumes. Er zijn dus verschillende wegen om te bewandelen. Het instapmodel heeft een buitendeel, een hydrobox en handhaving van de cv-ketel. Hiermee kan worden uitgebreid, door een boilervat toe te voegen om het huis gasloos te maken. Een andere mogelijkheid is om meteen warm tapwater met de warmtepomp te maken, bijvoorbeeld bij overschot aan stroom van de pv-panelen.

Belang van integraal denken

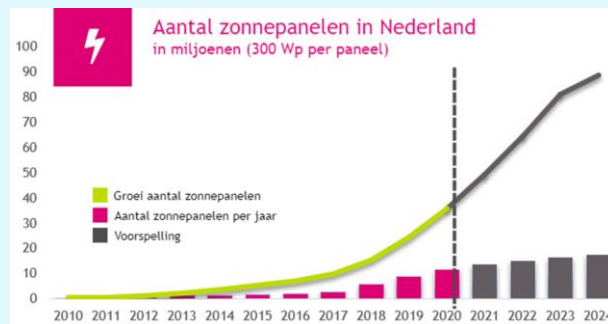
Een andere optie is om de gasketel te laten hangen, ook al zou men in theorie ook zonder die ketel uit de voeten kunnen. Dat kan een optie zijn voor bewoners met koudwatervrees. Als er vervolgens een winter lang geen gas is verstoekt, zijn ze voldoende gerustgesteld om de gasketel de deur uit te doen. All-Electric Ready

vraagt om integraal denken: welke stappen wil men doorlopen, met aandacht voor het afgiftesysteem, de tapwaterbehoefte, de ventilatie en na-isolatie? Dat lijkt ingewikkeld, maar het kan ook simpel: door de thermostaat op 50 °C te zetten. Als er gedurende de winter niemand klaagt, is de woning All-Electric Ready.

Aanvoertemperatuur van het water

Er zijn binnen het All-Electric Ready-concept diverse mogelijkheden om de aanvoertemperatuur van het water te regelen. Dat kan met een vaste temperatuur die bij een bepaalde buitentemperatuur hoort. Het mooiste is 'auto adaption' waarbij gebruikgemaakt wordt van de diverse sensoren die standaard in de installatie zijn geïntegreerd. Bijvoorbeeld bij -10 °C is het overdag vaak zonnig, maar met een normale stooklijn wordt dan een relatief hoge aanvoer gerealiseerd. De 'auto adaption'-regeling zal echter ook kijken naar andere factoren, zoals het verschil tussen de aanvoer- en retourtemperatuur, en kan op basis hiervan besluiten de stooklijn te verlagen. Daarmee wordt ook voorkomen dat de warmtepomp gaat pendelen en wordt een optimaal rendement behaald, bij een laag stroomverbruik.

RECYCLING VAN ZONNEPANELEN

Hoe gaan we onze zonnepanelen straks recyclen?

Op het moment van schrijven liggen er volgens het CBS in Nederland zo'n 35 miljoen zonnepanelen. Het plaatsen van zonnepanelen begon vanaf 2010 echt te groeien en gemiddeld gaan zonnepanelen zo'n 25 jaar mee. Normaal zouden we dan pas ergens in 2035 een grote toestroom van zonnepanelenafval verwachten, maar veel mensen vervangen hun zonnepanelen al eerder. Hoe gaan

we om met het recyclen en verwerken van afgedankte zonnepanelen?

Tot 95 procent is al te recyclen

Een zonnepaneel bestaat uit kunststof, glas, koper, Aluminium en Silicium. Ongeveer 95 procent van een zonnepaneel wordt al hergebruikt, maar bijvoorbeeld silicium laten zich veel moeilijker terugwinnen. Technische Universiteiten in Europa en Azië ontwikkelen op dit moment een techniek om ook de schaarse onderdelen uit oude zonnepanelen te recyclen. De hoop is dat hierdoor ook de druk op schaarse grondstoffen wat afneemt.

Verplicht zonnepanelen recyclen

Producenten van elektronica zijn sinds 2014 verplicht om afgedankte apparatuur te scheiden, in te zamelen en te recyclen. Dit geldt dus ook voor fabrikanten van zonnepanelen, wat gelijk voor een probleem zorgt. De meeste "Nederlandse" zonnepanelen komen namelijk uit China. De verantwoordelijkheid verschuift dan naar de importeurs en leveranciers in Nederland. Voorheen was PV Cycle de spil in dit alles, maar sinds maart 2021 is dat Stichting Open.

Stichting Open en ZRN

Fabrikanten van zonnepanelen moeten zich verplicht aansluiten bij Stichting Open, dit is gratis. In ruil daarvoor verzorgt de Stichting Open de inzameling en het recyclen van zonnepanelen. Binnen deze stichting opereert het ZRN ([Zonne-energie Recycling Nederland](#)), die weer de belangen behartigt van de bij Stichting Open aangesloten fabrikanten. Op dit moment gaat het Nederlandse zonnepaneelafval nog over de grens, naar België of Duitsland. Maar deze kunnen de toekomstige afvalstromen niet aan.

Zonnepanelen eerder vervangen

Zonnepanelen gaan minimaal 25 jaar mee, waarom zou je deze dan toch eerder vervangen? De reden is vooral economisch gedreven, omdat zonnepanelen elk jaar degraderen. Dit betekent dat de opbrengst steeds iets minder wordt. Na 25 is dit meestal nog maximaal 80 procent van het oorspronkelijke vermogen. Daarnaast zijn zonnepanelen de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd, waardoor een zonnepaneel van hetzelfde formaat nu meer vermogen heeft en dus een hogere opbrengst geeft. Zonnepanelen zijn ook nog eens significant goedkoper geworden, dus kan het eerder vervangen van al terugverdiende zonnepanelen best interessant zijn.

Nederlandse recycle fabriek

Er ontstaat veel sneller behoefte aan Nederlandse fabrieken die oude zonnepanelen recyclen. Een gat in de markt, waar op dit moment nog niemand in lijkt te springen. Haast is echt wel geboden, want 2 jaar geleden werd er al ruim 190 duizend ton aan zonnepanelen geïmporteerd en slechts 142 ton ter recyclen aangeboden. Deze 142 ton is afkomstig van onze pioniers die kleine setjes zonnepanelen plaatsten in de jaren '90. De grote toestroom voor het recyclen van zonnepanelen begint vanaf 2035, maar misschien dus al veel eerder.

SAMEN DE WINTER DOOR!

LATEN WIJ ER SAMEN EEN SUCCES VAN MAKEN

Beste Nieuwsbrief lezers

We gaan samen elkaar de winter door helpen!

Op 19 november start de campagne SAMEN DE WINTER DOOR

met een actiedag, op initiatief van alle energiecoöperaties van Nederland.

Nu is het meer dan ooit belangrijk om zoveel mogelijk energie te besparen, ook al springt de overheid bij met maatregelen om energiekosten te verlagen.

Iedereen die actief is binnen de coöperatieve energiewereld is zich natuurlijk bewust van het belang van energiebesparing, maar ondanks dat er via verschillende kanten besparingstips worden gedeeld ontbreekt het vaak nog aan praktische hulp

AKTIE op 19 november

Waar: gemeentehuis in Zoeterwoude Noordbuurtseweg 27 (er is parkeergelegenheid)

Hoe laat: van 13.00 uur tot 15.00 uur

Met elkaar bereiken we nog meer mensen dus neem iedereen mee u wordt ontvangen door de Energiecoach en EnergieAmbassadeurs van ZD2030 en Zon op Zoeterwoude.

Met deze campagne willen we op gang brengen om mensen te helpen bij energiebesparing. Natuurlijk doen we hier al veel aan. Maar door de handen ineen te slaan en er een landelijke campagne van te maken, willen we daar extra ruchtbaarheid aan geven om zo met elkaar nóg meer te bereiken.

Gebiedscoöperatie GroenerZoeterwoude

Zoeterwoude Duurzaam 2030 en Zon op Zoeterwoude.

Zoeterwoude Duurzaam

www.zd2030.nl

Kijk nu voor de nieuwste aflevering van het journaal **ZOETERWOUDE DUURZAAM EN GROEN** op:

NIEUWSBRIEF NR. 7

1 NOVEMBER 2022

ZOETERWOUDE

